

Dostumyň ýegeni / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Dostumyň ýegeni / satiriki hekaýa DOSTUMYŇ ÝEGENI

Gün eñegini ýere berenem bolsa, tomsuň jöwzaly yssysy heniz köšeşer ýaly däldi. Petiş howa demiňi darykdyryp baryardы. Heläk bolup gidenime görä öýünde bir bar bolaýbilse ýagşydyr diýip, men dostumyňka gezelenje çykdym. Barsam, ol pal atýan ýaly, öñüne galyň bir kitaby alyp, hiňlenjirap oturan eken. Atylýan palyň çözgündine garaşýan dek dostumyň ýanynda oturan nätanyş oglanyň ýüzünde nähilidir bir ünjüniň bardygy bildirip durdy. Salamlaşmak üçin dostuma elimi uzadanymam şoldy welin, ol:

– Tanyl boluň, ynha, bu-da meniň jan ýaly ýegenim. Adyna Muhat diýýärler, obadaky ýörgünlü ady Kösek, özem okuwa girmäge gelipdir – diýip, süýem barmagy bilen keçäni dyrmalap oturan oglany görkezdi.

Ol meniň bilen görüşmek üçin ýerinden turdy-da, iki elinem uzatdy.

– Köşegim, meň adymam Durdymämmet – diýip, men ol ýigidin elini berk gysdyn.

Ol ulugyz ýaly sülmüräp, ýene-de öńki ýerine geçip oturdy. Dostum Gurbanmyrat çagalarynuň oba, enesiniňkä gezmäge gidendigini aýtdy. Soňra ýüzüni galdyryp bilmän ýygryljyrap oturan ýegenine seredip ýylgyrdy.

– Men-ä şu giden howlyň içinde ýeke özüm gorkjagam, hernä ýoldaşlyk ýegen geläýdi – diýip, ol maňa gözünü gypdy.

Men dostumyň häsiýetine beletdim. Çenim çen bolsa, ol hazır ýegenine degjek bolýardy, ony gürletjekdi. Yöne Muhat zaňnaram edil razwedka iberäýmeli eken, agzyndan söz aljak gümananý ýok, näme diýsen ýylgyraýyar.

– Ýegen, her zadam bolsa bagtlyja oglan ekeniň. Gökdäki dilegiň ýerde gowuşdy. Ynha, şu adam haýsy okuwa gireýin

diýseň, ýerleşdirip bilyär. Diliň gymyldasa bolýar, aýdaýmaly – diýip, Gurbanmyrat maňa tarap elini uzatdy.

Men hamana diýersiň ähli okuw jaýynyň hojaýyny ýaly, birneme güberildim. Ardynjyrap, kellämdäki şlyapama elimi ýetirdim. Ony aýryp, ýabaga geýdirdim. Dostumyň maňa bildiren ynamyny ödemek üçin ýegeniniň göwnünden turaýjak söz gözledim.

– Gurbanmyrat, bu ýegeniň sypaty sazanda bolarly welin, ony täze açylan sungat institutyna ýerleşdiräýsek nähili bolarka?! Mümkün, munuň başarnygyny barlap goreris – diýip, men göz astyndan Muhada seretdim.

Göwnüme bolmasa, ol häzir hasam müzzeren ýaly boldy. Neressäň çalarak ýüzem gyzardy. Dostum aýdanyma mähetdel, derrew niredendir bir ýerden daşy mahmal gaply dutar çykardy. Göýä diýersiň eýýäm okuwa kabul edilip barýan ýaly, hälki sülmüräp oturan Muhat:

– Ýok, daýy, maňa ol ugurdan bir oka diýmäweri – diýip, iki elini iki ýerden daldalatdy.

Gurbanmyrat ikimiz onuň bu hereketine hezil edinip gülüsdik. Biz myhman oglanyň üstüne hüjüme geçdik, ol arkan gaýyşdygyça, biz öñe dyzadyk. Gürlejek bolup agzymy çommaldanymam şoldy welin, Gurbanmyrat menden öñürtdi.

– Ýegen, kemrysgal bolma, il-ä şular ýaly tanyş tapanok, sen näme Mürzeweliň aty ýaly gitdigiçe gaýr basýaň. Sungat ugrundan okajak däl, mugallymçylygy halaňok, oba hojalyk seň üçin agyrmyş. Onda sen haýsy ugurdan okajak, belki doktor bolasyň gelýändir? – diýip, dostum çyna berimsiz edip ýegenine seretdi.

Bu gezek Gurbanmyradyň sesi sandyrap çykdy. Be, walla, birden dostumyň çynydagы däldird-ä diýip, men howatyrlandym. Ýok, ol meniň beýle zatlardan baş çykarmaýanlygymy bilyär ahyryn. Onda-da meniň ýüregime bir hili howsala düşdi. Nedenem «Aý, dost, gel şu oýny goýaly-la» diýip dillenipdim. Onuň sesi ogurlykda tutulan çaganyň sesi ýaly eşidildi.

– Aý, daýy, dogtorçylyk diýmesene. Men gan görsem, ençe günläp tisginip ýatyp bilemok.

Men üstümden dag aýrylan ýaly boldum, ýüküm ýeňläp gitdi. Birden «Ynha, daýy şo diýen ýeriň bolýar, ýerleşdiräýiň» diýip

dyzap dursa nätjek. Aý, görýän welin, dostumyň ýegeniniň okuwa girmek küyi ýok öýdýän. Agzan zadymyz tersine bolup dur. Arkaýyn üstüne sürnübermeli. Gurbanmyrat gazda oturdylan çäýyny demlemek üçin aşhana çykanynda, men ýuwaşlyk bilen myhmanyň yüzüne seretdim. Onuň naýynjar garaýsy menden haraý isleýän ýalydy. Dogrusy, men onuň häzirki bolup oturyşyna dözmedim. Onýanca hiňlenjiräp, eli çäýnekli Gurbanmyrat geldi.

– Näme, ýegen, şeýdip indi atyňy ýeke çapjak oturjakmy?! Ekzamen-ä gorkma, bardym adyny etseň, Durdymämmediň özi bir zat eder – diýip, ol maňa bir käse çay uzatdy.

Muhat sesini çykarman yüzünü aşak saldy. Ol nämedir bir zatlar diýjek boldy. Yöne onuň dodaklary gymyldasa-da, sesi çykmady. Dostumyň ýegeniniň ýüreginde okuwdan başga-da bir harasadyň gopýandygy görnüp durdy. Men bilmezlige salyp gürledim.

– Gurbanmyrat, ýegeniň bu zatlara näme üçin pisindiniň oturmaýandygyny indi bildim. O diýýän okuwlaňdan gutaraýanda-da hiç hili düşewünt ýok. Ynha söwda ugrundan okajakmy diýibem bir gör, nädersiň ýone ýegeniň «ur içinden» diýip, ýüzük çykaran ýaly, zöwwe ýerinden galaýsa.

Dostum ikimiz ciňerilişip, Muhadyň yüzüne seretdik. Ol sesini çykarman, başyny ýaýkady. Atylan ok ýene-de nyşana degmedi. Oýnuň yzy çyna ýazdy öýdýän. Gurbanmyrat gaharly gürledi:

– Ýegen, sen şu Tejen ýaly ýerden näme işlemäge geldiň? Kakaň saňa haýsy okuwa gir diýip iberdi?

Muhat daýysynyň soraglaryna pyşyrdap diýen ýaly jogap berdi.

– Haýsy okuwam bolanda tapawudy ýok-la. Yöne kakam ýykylyp gelseň, aýagyň duşarys diýipdid-ä welin..

– Be, Fonwiziniň gahrymanlary henizem biziň aramyzda bar-ow – diýip, Gurbanmyrat ýegeniniň sözünü böldi.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satırıki hekaýalar